

Månedsoversigt over plantesygdomme.

306. — August 1949.

Der blev for august modtaget beretninger fra 110 medarbejdere, og der blev besvaret 761 forespørgsler.

August bød i år på usædvanligt godt høstvejr.

Lufttemperaturen afveg i begyndelsen af måneden ikke væsentlig fra normalen, men lå i midten af måneden ca. 1° under, og i slutningen af måneden 1° over normalen.

Nedbøren var ringe, for måneden som helhed kun 49 mm mod en normalnedbør på 81 mm. For de enkelte landsdele fordelte nedbøren sig som følger (normalnedbøren i parentes): Vendsyssel 56 (83), Vestjylland 43 (88), Midtjylland 71 (89), Østjylland 59 (82), Syddanmark 48 (89), Sønderjylland 61 (92), Fyn 36 (74), Midt- og Vestsjælland 44 (71), Nordøstsjælland 48 (79), Sydøstsjælland og Møn 33 (71), Lolland-Falster 39 (69) og Bornholm 40 (69).

SYGDOMME PÅ LANDBRUGSPLANTER.

KORN OG GRÆSSER.

Knækkefodsyge (*Cercospora herpotrichoides*) konstateredes hos et par indsendte prøver af hvede, og det gjorde også goldfodsyge (*Ophiobolus graminis*), der tillige fandtes hos byg.

Sortrust (*Puccinia graminis*) blev iagttaget i Bov sogn (N. A. Drewsen), hvor der navnlig hos havre fandtes stærke angreb; Berberis fandtes ikke. Svampen blev tillige konstateret hos hvede (Sv. Aa. Pedersen, Stege).

Kronrust (*Puccinia lolii*) fandtes på indsendt havre.

Græssernes meldug (*Erysiphe graminis*) iagttoges hos to prøver af hvede, hvor angrebet var ret stærkt.

Meldrøjer (*Claviceps purpurea*) fandtes på indsendt byg og rug, og fra Silkeborg skrives, at meldrøjer er almindelig hos vårrug (Rs. E. Rasmussen).

Aksfusariose (*Fusarium sp.*) synes ikke at have været af stor betydning; af ialt 49 beretninger skrives i 37 om intet eller ubetydeligt angreb, medens der i de øvrige 12 hyppigst omtales sjældne og svage angreb.

Hormonskade hos byg efter sprøjtning d. 9. maj skønnes efter optælling af skadede aks at have forårsaget et udbyttefald på 3 à 4 fold (Aksel Nielsen, Horsens).

BÆLGPLANTER.

Borbrist hos lucerne omtales i to beretninger som ret almindelig, men angrebene var sjældent stærke (H. Gyde Christensen, Fjerritslev; Aage Buchreitz, Ribe).

Sneglebælgens stængelsvamp (*Ascochyta imperfecta*) konstateredes hos indsendte prøver af lucerne, hvor svampene fandtes både på stængel og blade.

Skivesvamp (*Pseudopeziza medicaginis*) fandtes hos indsendte prøver af lucerne, hvor angrebet synes at være ret stærkt samt at have forårsaget et stort bladfald.

Kransskimmel (*Verticillium albo-atrum*) synes ikke at have haft stor udbredelse; af ialt 55 beretninger skrives i 42 om intet eller ubetydeligt angreb; i de øvrige 13 beretninger skrives hyppigst om sjældne og svage angreb. Stærke angreb blev dog iagttaget ved Tystofte (Frede Rasmussen) og på Stevns (Aage Madsen; Alb. Simonsen).

BEDEROER.

Borbrist (Hjerteforrådelse) havde næppe stor udbredelse i august. Af ialt 68 beretninger skrives i 30 om intet eller ubetydeligt angreb, i 29 om sjældne og svage angreb samt endelig i 9 om stærke angreb. Blandt de stærke angreb mærkes et med ca. 60 % syge planter (Georg Nissen, Rødding) samt nogle marker, der er kalket i 1948 eller 1949 og nu d. 5. august er tilført borax, der synes at have virket godt (H. Agergaard, Askov); i en frømark blev konstateret ret stærkt angreb (Aksel Nielsen, Horsens).

Virus-gulsot bredte sig ret stærkt og var allerede fra først i måneden fremtrædende i flere egne. Af ialt 76 beretninger skrives i 18 om intet eller ubetydeligt angreb, samt i 17 om sjældne og heraf i 15 om svage og i 2 om stærke, og endelig skrives i 41 beretninger om almindelige angreb og i disse i 25 om svage og i 16 om stærke angreb. Blandt mulige smitekilder fremhæves nu som før navnlig frømarker og naturligvis især marker, der ligger nær førsteårs markerne; stærke angreb synes at være almindelige nær frømarker. Men der skrives også om stærke angreb i adskillige beretninger, at der ikke altid kan angives særlige smitekilder:

»ikke særlige smittekilder i nærheden« (P. Grøntved, Næstved), »smittekilde kan ikke opgives« (M. Greve, Roskilde), »overvintrede skud må kunne give smitte« (Sv. E. Sørensen, Nykøbing F.), »træffes også hvor der er stor afstand til frømarker« (Ib Trojaborg, Sorø), »stærke angreb uden hensyn til afstand til frømarker« (Wraae-Jensen, Skælskør), »selv i stor afstand fra frøroer« (M. Bjerg, Nyborg), »lige galt enten der er frøroer i nærheden eller ikke« (J. Vang, Vestfyn), »men frøavl kendes ikke« (Vald. Johnsen, Skærbæk), »ingen særlig forskel på egne med og uden frøavl« (O. Ruby, Kolding), »her findes ikke mange frømarker« (P. Mumm, Mols) og »den store roeavl sidste år har medført, at der på mange ejendomme har ligget roekuler til i sidste halvdel af juli. Der er i flere tilfælde en antydning af, at der er flest roer med gule blade nærmest kulepladserne« (Engelhart Jensen, Nykøbing M.). I den første uge af måneden forelå iagttagelser om stærke angreb ved Horsens og ved Forlev samt 2 steder på Lolland. I alle 4 tilfælde var smittekilden en frømark. Senere i måneden fra ca. 15. til ca. 23. august var småpletter med syge roer overalt i marken yderst almindelige på Sjælland, Møn, Lolland og Falster. Det er næppe sandsynligt, at der på disse tider var tale om stærk tørkeskade, hvorfor forveksling med denne form for gule blade må anses for næsten udelukket, selv om ikke alle syge marker undersøges nøjere ved gennemgang af de enkelte marker.

Bedeskimmel (*Peronospora Schachtii*) har næppe bredt sig i månedens løb, og der skrives da også i beretningerne næsten blot om betydningsløse eller sjældne, svage angreb.

KÁLROER, KÁL O. A. KORSBLOMSTREDE.

Tørke synes undertiden at være ret følelig hos kálroer, og herom skrives fra Vendsyssel (Sv. Svendsen, Tylstrup).

Flertoppede kálroer synes i år at blive meget almindelige (C. J. Henriksen, Herning).

Haglskade var meget stærk hos kálroer ved Kibæk, hvor der på ca. $\frac{1}{2}$ time faldt 100 mm nedbør (H. Quistgaard Mortensen).

Mosaiksyge hos kálroer synes ikke at have været fremtrædende; af ialt 59 beretninger skrives i 44, at angrebet er uden betydning, og i de øvrige 15 beretninger omtales fortrinsvis sjældne, svage angreb. Fra Blangstedgaard ved Odense skrives dog om ret stærke angreb (B. Vendelboe).

KARTOFLER.

Nattefrost på $\div 1,4^{\circ}$ i 2 m's højde natten mellem 19. og 20. august sved kartoffeltoppen totalt (C. Fonager, St. Vildmose).

Sortbensyge (*Bacillus phytophthorus*). Sygdommens sene angreb, der var ret udbredte i juli, synes at have fortsat langt ind i august, hvor der sidst på måneden mange steder blev iagttaget stærke angreb.

Gråskimmel (*Botrytis cinerea*) iagttoges flere steder og »i enkelte

marker træffes af og til 5—10 % angrebne planter« (J. J. Jakobsen, Grindsted) og »i en del marker blev i sidste halvdel af måneden fundet 1—3 % planter, hvor stænglerne var rådne ved jordoverfladen. Angrebet kunne ligne sortbensyge, men i de fleste tilfælde var den nederste del af stænglen frisk, ligesom den gamle knold var frisk« (Jens Tarp, Aalestrup).

Kartoffel-bladpletsyge (*Alternaria solani*) bredte sig i månedens løb ret stærkt hos sildige sorter (Sv. Svendsen, Tylstrup).

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*) blev meget stærk i angreb og med stor udbredelse. Af ialt 75 beretninger skrives blot i 4 om ubetydelige angreb og i 6 om sjældne, svage og stærke, men i 65 beretninger om almindelige angreb og heraf i 32 om svage og i 33 om stærke angreb. Angreb hos sildige sorter som Deodara og Alpha synes at have været almindeligt og stærkt fra tiden 15.—20. august, omend der er iagttaget stor forskel i angrebets styrke fra egn til egn, ja sommetider indenfor den enkelte egn. Robusta var dog hyppigst ikke angrebet, hvorom der skrives fra adskillige egne (S. Nørlund, Aulum; N. Engvang Hansen, Allingaabro; J. J. Jakobsen, Grindsted; Aage Buchreitz, Ribe og Hans Jepsen, Løgumkloster); men der skrives også om stærke angreb hos denne sort (Georg Nissen, Rødding; Holger Behrens, Bylderup Bov; N. A. Drewsen, Hokkerup). Tørforrådnelse hos knoldene blev iagttaget ret hyppigt, og der advares mod at vente for længe med at dræbe toppen, da de sildige angreb ofte giver stærk tørforrådnelse (P. Trosborg, Brande). Skimmelangrebets styrke synes overhovedet at være ret vekslende, og fra Ulfborg i Vestjylland skrives, at man der vel har haft angreb hos middeltidlige sorter sidst i juli, men hidtil ikke nævneværdigt angreb hos sildige sorter (N. Stigsen).

Kartoffelskurv (*Actinomyces scabies*) synes at været ret almindelig og ofte stærk hos tidlige og middeltidlige sorter. Af ialt 71 beretninger skrives i 6 om ubetydelige angreb, endvidere i 9 om sjældne og stærke angreb, men i 56 beretninger om almindelige angreb, og heraf i 21 om svage og i 35 om stærke angreb; ved sildige sorter kan der endnu ikke med sikkerhed skønnes om angrebets styrke. Genvækst hos knoldene synes at have været hyppig hos tidlige og middeltidlige sorter (C. J. Henriksen, Herning; N. Stigsen, Ulfborg; N. Engvang Hansen, Allingaabro; Holger Behrens, Bylderup Bov; S. A. Ladefoged, Aars); men i enkelte beretninger skrives udtrykkelig, at genvækst er uden betydning (Rs. Sørensen, Fjerritslev; H. Agergaard, Askov; G. Lykke Pedersen, Frederikssund). Om angrebets betydning hos disse sorter skrives almindeligt, at stærk sortering bliver nødvendig for at skaffe læggekartofler, men muligheden for standsning af skurvangrebet omtales også »det er mit indtryk, at udviklingen snarere er standset, så der nu er udsigt til mindre skurv, end man i juli måtte formode« (P. Trosborg, Brande).

Haglskade. Det under kálroer omtalte skybrud ved Kibæk gjorde stor skade på toppen af sildige sorter samt på knoldene af tidlige og middeltidlige sorter, der blev blottede af regnen, og mange af knoldene

blev såret af hagl med sår på ca. 1 cm's dybde (H. Quistgaard Mortensen).

GULEROD.

Gulerodssvamp (*Phoma Rostrupii*) blev konstateret hos 2 indsendte prøver af gulerod.

HANS R. HANSEN.

SYGDOMME PÅ HAVEBRUGSPLANTER.

Besvarelse af 32 af de tilsendte skemaer har givet nedenstående resultat:

Sygdomme paa havebrugsplanter	Intet eller ubet.	Sjæld- ne	Sjæld- ne	Alm.	Alm.
		svage	stærke	svage	stærke
Æbleskurv.....	0	1	0	8	24
Pæreskurv.....	1	0	2	9	23
Kirsebærskurv.....	13	4	2	4	1
Gul monilia, æble.....	4	6	3	11	5
Gul monilia, pære.....	8	6	2	7	6
Gul monilia, blomme.....	4	5	5	9	5
Skivesvamp, stikkelsbær.....	1	3	4	8	13
Hindbærmosaik.....	2	4	2	9	16
Bladpletsyge, selleri.....	3	6	4	11	7
Løgskimmel, kepa.....	4	3	1	12	5
Stråleplet, rose.....	3	3	4	8	11

FRUGTTRÆER OG FRUGTBUSKE.

Stormen først i august bevirkede ikke alene, at megen frugt faldt ned, men også at mange planter såvel træer og buske som urteagtige planter blev stærkt piskede af vinden og nu står med tydelige mærker deraf i form af tørre bladrande eller dårlig bladfylde.

Æbleskurv (*Fusicladium dendriticum*) er et alvorligt problem, men er dog mange steder holdt godt i ave, dog ofte kun ved hjælp af talrige sprøjtninger. Lange, tørre perioder har hemmet dens udbredelse, der først på sommeren truede med at blive helt katastrofal. Situationen er godt karakteriseret i følgende indberetning: »Skurven har her ikke vundet meget frem siden juli, men det var også nok!« (M. Sørensen, Esbjerg). Faren for senskurv må siges at være stor, da der de fleste steder, selv hvor skurven er holdt godt nede, findes angreb hist og her, ikke mindst på de yngste blade, hvorfra den kan brede sig til frugterne, så der let kan komme senskurv eller lagerskurv, hvor der ikke er sprøjtet sent.

Mærkeligt nok er der i Nordsjælland fundet usprøjtede haver uden skurv (C. T. L. Worm).

Pæreskurv (*Fusicladium pirinum*) har ifølge mange indberetninger bredt sig mere end æbleskurven og er ofte meget alvorlig såvel på frugter som på blade og skud, dog hyppigst på frugterne.

Kirsebærskurv (*Fusicladium cerasi*) har gennemgående ikke været alvorlig, dog klages der fra Stevns over, at mange steder har over 50 % af frugterne været ødelagt (Philip Helt).

Æblemeldug (*Podosphaera leucotricha*). »Har raseret på Fejø i denne sommer som aldrig før, og det er en almindelig opfattelse, at denne sygdom bliver værre år for år. Det er navnlig Cox's Orange, det er gået ud over« (Thorvald Andersen). Fra Lolland har vi fået pærer med stærkt angreb af meldug på selve frugterne.

Æblemosaik er fundet på flere sorter i en have i Billum, hvor sygdommen ikke tidligere er bemærket (N. Gram).

Gul monilia (*Monilia fructigena*) findes mange steder på æbler og pærer især i haverne, men er dog ikke så udbredt som man kunne frygte. Fra Holbæk amt udtrykkes dette således: »Mærkværdig sjælden i år trods mange skurvrevner og »ormehuller« i frugterne« (Henrik Nielsen). Af pærer fremhæves Colorée de Juillet som særlig hyppigt angrebet. Noget kan dette sikkert skyldes, at det er en tidlig sort, og frugterne angribes i almindelighed ikke, før de er omtrent modne, så angrebet kommer senere på de sildigere sorter.

På blomster og mirabeller synes gul monilia at være mere almindelig end på æbler og pærer, især når man tager den ringe blommemængde i betragtning.

Fersken-blæresyge (*Taphrina deformans*), der var meget alvorlig i foråret, ses nu ikke, hvilket forleder folk til at tro, at træerne er blevet sunde, f. eks. af at de syge blade er pillet af, eller fordi der er sprøjtet. Det er imidlertid altid således, at de syge blade falder af, hvis de ikke pilles af, og de nye blade, der kommer frem, er sunde. Ikke desto mindre vil sygdommen i de allerfleste tilfælde komme igen til næste år, hvis der ikke sprøjtes inden knopbrydningen med 10 % svovlkalk, eller lige når knopperne er begyndt at røre på sig med 4 % svovlkalk. En sådan sprøjtning må man altså ikke undlade til foråret, selv om træerne nu for tiden ser sunde ud.

Skivesvamp (*Gloeosporium ribes*) er alvorlig mange steder på stikkelsbær og solbær og til tider også på ribs. Det er særlig iøjnefaldende, at mange af de nye solbærplantninger har meget dårligt løv nu, fordi så mange af de ældre blade er faldet af på grund af angreb af skivesvamp. Solbærkulturer uden gennemført pasning bliver sikkert en meget tvivlsom forretning.

Filtrust (*Cronartium ribicola*) har også en vis andel i, at mange solbærbuske ikke har så sunde blade som ønskeligt, men i almindelighed er den dog af langt mindre betydning end skivesvampen og kommer som regel også senere end denne, så derved bliver skaden mindre.

Stikkelsbærdræberen (*Sphaerotheca mors-uvae*) er meget udbredt, og særlig uheldigt er det, at den ikke sjældent findes i planteskolerne, hvor den måske også nok er vanskelig at holde nede på kraftigt gødede buske, men der burde sættes kraftigere ind med bekæmpelsen af denne sygdom. På Aarhusegnen er stikkelsbærdræberen fundet på solbær i flere planteskoler (A. Gylling).

Hindbær-stængelsyge (*Didymella applanata*) er meget udbredt og ses nu tydeligt på de unge stængler.

Hindbær-mosaik er ligeledes meget udbredt, men optræder i meget forskellig styrke. I Nordsjælland synes det at være særlig galt, herfra skrives: »Kun enkelte plantninger har under 10 % syge planter, ellers er ca. en trediedel eller halvdelen af planterne angrebet af mosaiksyge« (C. T. L. Worm).

Vinskimmel (*Peronospora viticola*) findes en del på Fakse-Stevns-egnen, hvorfra der skrives: »På frilandsvin er der de fleste steder set stærke angreb af vinskimmel. Det er ejendommeligt, at en sygdom, man ikke ser hvert år, pludseligt kan optræde så almindeligt udbredt« (Philip Helt). Vinskimmel er tidligere fundet på blade indsendt fra Holbækegnen.

Vinmeldug (*Uncinula necator*) er almindelig, hvis man skal dømme efter alle de forespørgsler, vi har fået om denne sygdom.

Kræntning af vin er ofte forekommet.

KØKKENURTER.

Selleri-bladpletsyge (*Septoria apii*) optræder meget varierende, og der klages fra Vendsyssel over, at den breder sig trods 3 sprøjtninger (Johs. Jensen). Sandsynligvis skyldes dette, at svampen havde godt fat, da den første sprøjtning blev udført. Er der meget smitstof til stede, er det næsten altid vanskeligt at bremse sygdommen helt tilfredsstillende.

Løgskimmel (*Peronospora destructor*) er almindelig, men dog har den ikke været særlig ondartet overalt på kepaløg. Indberetningerne om den lyder f. eks. på: »Almindelig, ret almindelig, en del, meget stærk i den sidste tid, begyndte usædvanlig tidligt, men er meget varierende, ikke så slem«.

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*) er almindelig på frilandstomater, hvor der ikke er sprøjtet imod den.

I Nordjylland er det iagttaget, at meget fine blomkålshoveder pludseligt er blevet glassede og senere er tørret helt ind (Johs. Jensen).

Bakterie-bladpletsyge (*Pseudomonas lacrymans* (Smith et Bryan) Carsner). Agurkblade indsendt fra Svendborg viste ganske de samme symptomer, som vi så på agurkblade i juli 1947, se »Maanedsoversigt over Plantesygdomme« 1947, side 50. Det blev den gang formodet, at det drejede sig om ovennævnte bakterie, der dog blev betegnet som *Bacterium lacrymans*, men det lykkedes ikke at isolere og bestemme bakterien, og sygdommen forsvandt omtrent lige så hurtigt og pludseligt, som den

var kommet. Denne gang er bakterien blevet isoleret og bestemt af Amanuensis mag. agr. Ernst Hellmers på Landbohøjskolens plantepatologiske afdeling.

Sygdommen viste sig som talrige brune som regel kantede bladpletter, hvor bladkødet ofte i ældre pletter falder ud, så bladene ved stærke angreb får et laset udseende. Sygdommen ligner meget bladpletsyge forårsaget af *Sporodesmium pluriseptatum*, men ved denne findes mørke sporer på undersiden af bladpletterne, medens der uden omkring bakteriepletterne findes en lys vanddrukken zone og ofte findes tillige indtørrede bakteriedråber som små hvide, tørre belægninger.

Pludselig nedvisnen af agurker sås flere steder lige først i august, således på Langeland, ved Svendborg og i Nordsjælland. Trods grundig undersøgelse er der ikke fundet svampe eller bakterier i de syge planter. Dette fænomen er også set tidligere, og heller ikke da er det nogensinde lykkedes at påvise en bestemt årsag til skaden. Vi har altid ment, at denne skyldes et chok, som planterne har fået ved pludselig vejrforandring. Ofte har skaden vist sig, når der er kommet køligt vejr med kraftig regn efter en tør og varm periode. Planter, som har været ved at sætte frugter, har ikke kunnet tåle denne afkøling, de er blevet »forkølede«. Ved Bastrup ved Lyngø har vi haft lejlighed til at følge et sådant tilfælde i år. Pludselig visnede det ældste hold agurker, der havde frugter, medens to yngre hold, der var betydeligt længere tilbage i udvikling, intet fejlede og heller ikke senere kom til det, hvorimod de gav et udmærket udbytte. Der var ganske vist nogen forskel på voksepladsen, men meget taler for, at det har været planternes alder, der har været afgørende for, om de har kunnet tåle den med regnen forbundne afkøling og de ændrede vækstforhold.

PRYDPLANTER.

Rosen-stråleplet (*Diplocarpon rosae*) er meget udbredt og har mange steder bevirket, at roserne sidst i august frembød et sørgeligt skue med næsten bladløse skud eller i det mindste med mange sortplettede blade. Dog er der også indberetninger om, at strålepletten ikke er så slem, som den plejer at være. Et ejendommeligt tilfælde er set ved Kaastrup: »Efter sprøjtning med 0,75 % Tiomin + 0,04 % Parathion (35 %) mod henholdsvis stråleplet og lus stod alle vildskud med tørre, krøllede blade, medens de »ægte« roser stod fint« (G. Ejsing). Dette viser, at ovennævnte blanding kan være farlig, selv om det i dette tilfælde er gået ualmindelig heldigt.

Rosen-meldug (*Sphaerotheca pannosa*) er meget udbredt.

Rust (*Melampsora* sp.) er meget almindelig på *Populus berolinensis*. Ofte bemærkes en meget stor forskel på angrebets styrke på de forskellige træer i samme læbælte.

ANNA WEBER.

SKADEDYR PÅ LANDBRUGSPLANTER.

KORN OG GRÆSSER.

Halmhvepselarver (*Cephus pygmaeus*). Fra Tystofte skrives: »Efter stormen i begyndelsen af august væltede mange strå i hvedemarkerne på grund af angreb af disse larver. Også i byg fandtes en del og i mindre omfang i rug« (F. Rasmussen).

BÆLGPLANTER.

Stængelål (*Tylenchus dipsaci*). Der er indløbet 26 beretninger, og i 20 af disse omtales angreb af vekslende styrke på rødkløver, hvidkløver eller lucerne. Fra Østsjælland skrives således: »Ved undersøgelse af rød- og hvidkløvermarker fandtes angreb i en trediedel af disse, væsentlig hvor man har eller har haft frøavl af rød- og hvidkløver. Af lucerneål er der fundet pletvis angreb i et forsøg med forskellige stammer. Angrebet fandtes i du Puits« (A. Simonsen). Fra Sydsjælland: »Der er angreb på de sædvanlige steder, især hos kløverfrø-avlerne og særlig på rødkløver« (P. Grøntved). Fra Vejle vesteregn: »Ved en systematisk undersøgelse i Givskud Sogn fandtes angreb på 12 ejendomme af 25. I 5 tilfælde var rødkløver angrebet, i 8 tilfælde hvidkløver« (A. Anthonsen). Fra Ribe: »En systematisk undersøgelse i Obbekjær Sogn gav kun eet eneste angreb af hvidkløverål i en 20 år gammel afgræsningsstof« (Aa. Buchreitz). Fra Skjern: »Ved en systematisk undersøgelse af rødkløvermarker fandtes 50 % »angrebne ejendomme«. På disse egne er ålen meget mere udbredt end formodet« (A. Ammitzbøll). Fra Skanderborg: »Stængelålens udbredelse synes at være ringe her på egnen« (N. Pedersen).

Lucerneblad-galmyggen (*Jaapiella medicaginis*). Fra Bornholm: »Efter 1. og 2. slæt er der i flere lucernemarkers konstateret angreb af dette skadedyr. Angrebene har gennemgående været stærke og har bevirket en væsentlig nedgang i udbyttet, idet mange småblade hurtigt visnede. Der har været forsøgt sprøjtning med Parathion (0.05 %), men 5. dag efter sprøjtningen fandtes der endnu mange levende larver i bladene« (A. Juel-Nielsen). Fra Virungaard meldes om svagere angreb (J. Westermann).

BEDEER.

Bedelus (*Aphis fabae*). Lokalt fortsattes angrebene ind i august, og i 11 beretninger skrives om angreb af varierende styrke. 28 melder, at angrebene i det store og hele er overstået. Fra Stevns skrives: »Angrebene har været almindelige og stærkt udbredte« (K. Iversen). Fra Loland-Falster: »Var meget slemme i juli og 1. halvdel af august, men er nu delvis forsvundet« (S. E. Sørensen). Fra Vestfyn: »Har været almindeligt, men de sidste dages tordenvejr har bremset angrebene« (J. Vang). Fra Brande-Thyregod skrives, at angreb er almindelige og egentlig meget stærke, dog mest i små pletter (P. Trosborg). Fra Han Herred: »Mere udbredt end sædvanligt. Pletvis er skaden betydelig, men man kan dog

vist ikke tale om stærke angreb i 1. års markerne, hvorimod enkelte frømarker er ret slemt medtaget« (R. Sørensen). Fra Morsø: »I det tørre vejr har angrebet bredt sig således, at der kan findes »lusepletter« i de fleste 1. års marker. Skaden dog sikkert meget begrænset« (Engelhart Jensen).

Oldenborrelarver se diverse.

Knoporme se diverse.

Bedefluen (*Pegomya hyoscyami*). Flertallet af indberetningerne melder, at angreb overhovedet ikke er set, i enkelte tilfælde skrives, at ubetydelige angreb er fundet.

KÅL, KÅLROER O. A. KORSBLOMSTREDE.

Kåltægen (*Eurydema oleracea*). Fra Brande: »Angreb almindelige, men omfatter kun få planter eller yderrækker i markerne« (P. Trosborg).

Kållus (*Brevicoryne brassicae*). 23 beretninger melder, at angrebene i kålroer har været ubetydelige, eller at de slet ikke er bemærket. Kun i 6 beretninger skrives om angreb af betydning. Fra Stevns: »I den sidste tid har der været en del angreb« (K. Iversen). Fra Blangstedgaard: »Angreb almindelig udbredt i alle kålroeskifter, men synes nu i aftagen« (B. Vendelboe). Fra Rødding: »Enkelte meget kraftige angreb er sat ind i de sidste dage. Næsten cirkelrunde pletter med en diameter på 2—4 m findes spredt i markerne. De angrebne planter er fuldstændig belagt med lus« (G. Nissen). Fra Brande: »Meget hyppigt forekommende, dog kun iagttaget enkelte stærkere angreb. Et regnskyl med 50—60 mm i eet døgn d. 27. august standsede forhåbentlig udviklingen« (P. Trosborg). Fra Skjern: »I den varme eftersommer med tørt vejr har lusenes hærgen været meget betydelig« (A. Ammitzbøll).

5 indberetninger melder om stærke, 3 om svage angreb på kål. Fra Stevns skrives: »Hvor kålen ikke er pudret, er der de fleste steder stærke angreb af kållus. Pudring mod krusesyge og kålorm har også holdt luseangrebet nede« (Ph. Helt). Fra Nordthy: »Har taget voldsomt til i måneds løb« (G. Ejsing).

Oldenborrelarver se diverse.

Kålhvepsen (*Athalia spinarum*). 16 beretninger melder, at angreb ikke er set, i 8 skrives at der er bemærket ubetydelige angreb. Fra Hads herred skrives: »Der har været en del angreb her på egnen, de fleste i gul sennep, men også en del i kålroer« (J. P. Skou).

Kålmøllets larve (*Plutella maculipennis*). Fra Jylland er indløbet 13 beretninger om angreb, der ofte er stærke. Fra Askov skrives: »I en mark med kålroer på godt 1 ha har der været et usædvanlig stærkt angreb« (H. Agergaard). Fra Grindsted: »De fleste kålroemarker står med fuldstændig gennemhullede blade. Sprøjtning med DDT har givet forbavsende gode resultater« (J. J. Jakobsen). Fra Silkeborg: »Alle kålroe- og turnipsmarker heromkring er stærkt angrebet. De nederste blade visner efterhånden« (Rs. Rasmussen). Fra Lundum: »Et enkelt stærkt angreb

rapporteret. Da angrebet var på sit højeste kom der en mægtig flok store og slog sig ned i markens nærhed, og i løbet af få dage havde storene gjort kål på de fleste larver« (M. Christensen). Fra Viborg: »Kålmøl-larver har i august optrådt i usædvanligt antal, ja gennemhullet bladene som en si« (A. P. Aidt). Fra Aulum: »Fortsætter med at lave huller i kålrobladene, og alle marker på egnen er angrebet i større eller mindre grad. Angrebet er meget iøjnefaldende« (S. Nørlund).

Knoporme se diverse.

Kålorme (*Pieris brassicae* og *P. rapae*). Kun en enkelt indberetning omtaler kraftige angreb i kålroer, de øvrige melder om ingen eller betydningsløse angreb. På kålen er angrebene stærkere, og der foreligger 10 beretninger om skade af betydning. Fra Frederiksborg: »Optræder overalt og ofte ondartet« (W. Norrie). Fra Holbæk: »Forholdsvis fåtallige i år, men mere ondartede end sædvanlig« (H. Nielsen). Fra Stevn: »Henimod månedens slutning viste der sig mange steder stærke angreb af kålorme. De er lette at bekæmpe med DDT-pudder« (Ph. Helt). Fra Nyborg-egnen: »Et par enkelte stærke angreb er set i rosenkål« (M. Bjerg).

Krusesygegalmyggen (*Contarinia nasturtii*). Kun i 11 af de 36 indkomne beretninger omtales stærkere angreb. I de øvrige 26 skrives, at angrebene er svage eller helt uden betydning. Fra Bornholm meldes: »Også i august har krusesygen bredt sig stærkt, men halsråd ses endnu kun i beskedent omfang« (A. Juel-Nielsen). Fra Sorø: »Der har været en del angreb, undertiden efterfulgt af halsråd« (I. Trojaborg). Fra Karise meldes om enkelte ret stærke angreb med påfølgende forrådnelse. Fra Sydsjælland: »Angreb almindelige, men kun svage i år« (P. Grøntved). Fra Haderslev: »Det er mærkeligt med krusesygen! Det ene år kan der være næsten helt ødelæggende angreb og et andet år næsten intet. I år er angrebene kun svage« (Fr. Nielsen). Fra Askov: »Følgesygdommen er stærkt udbredt og visse marker lugter stærkt af bakterioseangreb« (H. Agergaard). Fra Kolding: »Meget ondartet og meget udbredt. Der er næsten overalt begyndende halsråd« (O. Ruby). Fra Morsø: »Uden betydning i år« (Engelhart Jensen).

På kålen synes angrebene ikke at have været særlig alvorlige i år. 6 beretninger melder om svage, 4 om stærkere angreb. Fra Stevn skrives: »Der er stærke angreb de fleste steder. Kun hvor pudring er gennemført, er kålen pæn. Trods alt er angrebet knap så stærkt som i 1947 og 1948« (Ph. Helt). Fra Slagelse: »Er særlig slem ved rødkål og sildig blomkål« (A. Sauer). Fra Sønderjylland: »Ret almindelig, særlig i indelukkede haver« (Wisti Raae).

Kålfluelarver (*Chortophila spp.*). Medens svage angreb var ret almindelige i kålroer, foreligger der kun to indberetninger om betydelig skade. Fra Ribe skrives: »Stærke angreb hist og her, svage angreb i næsten alle marker« (Aa. Buchreitz). Fra Vis herred: »I mange marker er den nederste del af roerne stærkt mineret« (N. A. Drewsen). Fra Brande: »Angreb næppe almindelige. Kålroernes vækst er oftest overordentlig tilfredsstillende« (P. Trosborg). Kun i 2 af 7 indberetninger meldes om

stærke angreb i kål. Fra Blangstedgaard skrives: »Trods vanding med sublimat til sædvanlig tid, er der ret kraftigt angreb. Frugttrækarbolineum synes at standse angrebet« (Arne Sørensen). Fra Sønderjylland: »Alm. og slem i indelukkede haver. Godt resultat af vanding med Parathion i småhaver« (Wisti Raæ).

Gulspurve (*Emberiza citrinella*). Fra Silkeborg skrives, at en radisefrømark i begyndende modning blev overfaldet af gulspurve fra omegnens skove. Beskydning var uden virkning, hvorimod opsætning af fugleskræmsler med blikstrimler i bevægelig ophængning virkede efter ønske (Rs. Rasmussen).

KARTOFLER.

Coloradobillen (*Leptonotarsa decemlineata*). Den 3. august fandtes larver i en kartoffelmark ved Løgumbjerg, 3—4 planter var stærkt angrebet. Der fandtes mange larver, som var gået i jorden, enkelte pupper, men ingen biller (Hans Jepsen). Den 12. august fandtes 1 bille og 30 larver i Hornse ved Bredevad. Desuden fandtes på denne lokalitet et par æghobe. Den 26. august konstateredes et angreb hos gårdejer Peter Jørgensen, Bov, Padborg. Det drejede sig her om biller, som var udviklet på stedet, idet man kunne følge de nyklækkede billers fremkomst af jorden. Der fandtes ca. 250 biller og pupper (H. Behrens).

Knoporme se diverse.

SKÆRMPLANTER.

Gulerodsbladloppen (*Trioza apicalis*). Skaden har været ret ringe i år. Der foreligger 7 meddelelser om svage og 5 om stærke angreb. Fra Stevns skrives: »Der er de fleste steder stærke angreb af gulerodsbladloppen. De, der ikke kender angrebet, lægger ikke mærke dertil, og derfor får bladloppen lov til at brede sig i fred« (Ph. Helt). Fra Brande: »Kun iagttaget ganske få stærkere angreb« (P. Trosborg). Fra Hornum: »Har generet gulerødderne meget, men angrebene fik ingen styrke grundet på sprøjtning med Parathion« (P. Jønsson).

SKADEDYR PÅ HAVEPLANTER.

KØKKENURTER.

Aspargesbiller (*Crioceris asparagi*). Fra Odsherred skrives om stærke angreb på nyplantede asparges (H. Jensen).

Mider (*Tarsonemus latus*). I et gartneri i Rødovre fandtes angreb af disse mider på tomat. Angrebet bevirkede, at unge skuddele og blade blev deformerede. Denne mideart er ellers kun kendt som skadedyr på visse pryplanter (*Cissus antarctica*, *Fatshedera m. m.*) her i landet.

FRUGTTRÆER OG FRUGTBUSKE.

Bladlus (*Aphididae*) på frugttræer. I flertallet (13) af indberetningerne karakteriseres angrebene som svage, og kun i 7 meldes der om

stærkere angreb. Fra Stevns skrives: »Der er bladlus de fleste steder, men angrebene er ikke særlig stærke. Det ser ud til, at lusene ikke har kunnet lide vejret i august« (Ph. Helt). Fra Blangstedgaard: »Noget angreb først i august, nu borte« (A. Sørensen). Fra Sydøstjylland: »Den grønne æblebladlus har rigtig muntret sig på de kraftige sommer-skud, der undertiden kan være fuldstændig dækket af lus på den yderste halve meter« (A. Pallesen). Fra Esbjerg: »Gennem hele sommeren er det mest Blommelusen, der har gjort sig bemærket, og i løbet af august har skaden enkelte steder været næsten katastrofal i privathaver« (M. Sørensen). Fra Thisted: »De voldsomme angreb, der satte ind sidst i juli på æbletræer, er fortsat hele august igennem. De grønne æblebladlus er værst. Blomme er også stærkt plaget« (G. Ejsing). Virkningen af Parathionmidler bedømmes ret forskelligt i indberetningerne.

Blodlusen (*Eriosoma lanigerum*). Fra Sjælland skrives: »Findes vist i de fleste plantager, men i år har jeg ikke bemærket større kolonier. Snyltehveps er vist mere udbredt, end man egentlig tror. Langt de fleste steder kan der findes parasiterede lus« (Hans Chr. Madsen). Fra Maribo amt: »På Fejø og Femø er der i enkelte plantager meget stærke angreb af blodlus« (Th. Andersen). Fra Blangstedgaard: »I de sidste 14 dage er der sket en ret kraftig opformering, og udsatte hvepse kan ikke følge med« (A. Sørensen). Fra Jylland: »Er ikke udryddet, men er på retur, takket være de nyere insektmidler« (A. Diemer).

Rønnebærmøllet (*Argyresthia conjugella*). Angrebene synes en del steder at være stærkere end sædvanlig. Fra Silkeborg skrives således: »I en mindre frugtplantage har rønnebærmøllet angrebet alle æblesorter, så der ikke findes en kasse ærlige æbler. Der findes masser af vilde røn, men ingen bær i år« (A. Pallesen). Fra Kalø-Rønde skrives, at der var stærkt angreb på Transparente blanche, idet 60—70 % af æblerne var stærkt beskadiget. I Graastener kan findes enkelte angrebne frugter, medens andre sorter er gået fri. Også i Midtjylland samt i Nordsjælland m. m. er der fundet angreb.

Æblevikleren (*Carpocapsa pomonella*). Angreb er som sædvanlig almindelige, men ikke særlig stærke. 12 beretninger melder om svage, 4 om stærkere angreb.

Blommevikleren (*Laspeyresia funebrana*). I 5 indberetninger omtales angrebene som svage, medens der i 7 tales om alvorlige angreb. Fra Nordsjælland skrives: »Meget slem i næsten alle haver« (C. T. L. Worm). Fra Holbæk: »Usædvanlig ondartet i år« (H. Nielsen). Fra Stevns: »De fleste steder er det småt med blommerne i år, og derfor syner angrebet så meget. Det er i forhold til blommeantallet, at angrebet er stærkt« (Ph. Helt). Fra Jylland: »Driller en del i år, hvor der de fleste steder er meget få blommer« (A. Diemer).

Knopviklere (*Tortricidae*). Fra Maribo amt skrives, at der næsten overalt ses stærke angreb af knopviklerlarver på æblerne (Th. Andersen).

Frugttørspindemiden (*Paratetranychus pilosus*). I 12 beretninger karakteriseres angrebene som svage, i 7 som stærke. Fra Blangsted-

gaard skrives: »Meget svage angreb i år. Hvor DDT-emulsion er anvendt som eneste sprøjtemiddel, er der sket nogen opformering« (A. Sørensen). Fra Thisted: »På espalier og i enkelte haver, hvor der ikke er anvendt Parathion-midler, er iagttaget stærke angreb med fuldstændig affarvning og broncefarvning af bladene« (G. Ejsing). Virkningen af Parathion bedømmes dog noget forskelligt. Fra Sydøstjylland skrives således: »I en større og yderst velplejet plantage er der i sommer anvendt Parathion-midler, men alligevel har rødt spind taget overhånd på mange træer. Værst er angrebet på de svovl-ømfindtlige sorter, f. eks. Lord Suffield« (A. Pallesen). Fra Københavns omegn skrives: »Angrebet har gennemgående været mindre ondartet end i de foregående år« (A. Rasmussen).

PRYDPLANTER.

Oldenborrelarver se diverse.

Knoporme se diverse.

DIVERSE SKADEDYR.

Oldenborrelarver (*Melolontha spp.*). Kun i 4 beretninger omtales angreb. Fra Odsherred skrives: »Forekommer kun i stærkt begrænsede områder og nærmest i haver« (H. Bertelsen). Fra Lolland-Falster: »På enkelte lokaliteter har de været generende« (Sv. Sørensen). Fra Fåborg-egnen: »Enkelte steder stærke angreb i bederoer. Et sted, i nærheden af skov, optrådte oldenborrelarver og knoporme i skøn forening og ødelagde på kort tid ca. $\frac{1}{2}$ td. land bederoer. Oldenborrelarverne er sikkert 2 år gamle« (P. Laursen). Fra Hads herred: »Et enkelt angreb i en bederoemark, der grænser op til en skov« (J. P. Skou).

Knoporme (*Agrotis segetum*). 12 beretninger melder, at angreb ikke er set, medens 14 skriver om svage og 8 om stærkere angreb. Det er gået ud over beder, kålroer, kartofler, prydplanter m. m. Larvernes optræden må dog betegnes som ret godartet i år. Fra Frederiksborg skrives: »Angreb ses hist og her. I et bed tilplantet med studenterneliker, var 20 % af planterne ødelagt« (W. Norrie). Fra Rødding: »Enkelte ret stærke angreb er iagttaget på kartoffelknolde« (G. Nissen). Fra Faaborg: »Enkelte steder stærke angreb i bederoer« (P. Laursen).

PROSPER BOVIEN.